

EESTI LEADER LIIT

Lühikokkuvõte tegevustest 2012-2020

Juhatus

alates 13.12.2018:

- Valdek Haugas - Virumaa Koostöökogu (esimees)
- Tiiu Rüütli - Põlvamaa Partnerluskogu
- Silva Anspal - Järva Arengu Partnerid
- Karl Õmblus - Võrtsjärve Ühendus
- Rafael Milerman - Lääne-Harju Koostöökogu
- Jüri Saar - Saarte Koostöökogu
- Endla Mitt - Piiriveere Liider

Töötajad

Eesti Leader Liidul on 1 töötaja.

Aastatel 2012-2017 oli liidu tegevjuht Piret Leskova, alates 2018. a. märtsist Triin Kallas.

Töörühmad

Liidu peamiseks koostöövormiks on ➡ [Töörühmad ja tegevusgruppide esindajad töörühmades](#)

Ühendame, esindame, arendame

Eesti Leader Liidu eesmärk on ühendada LEADER tegevusgrupe ja kaitsta LEADER tegevusgruppide huve ning toetada LEADER tegevusgruppide tasakaalustatud teadmispõhist arengut.

Missioon

Käesoleval hetkel on meie tegevuse fookuses LEADER lähenemise tulevik järgmisel EL programmiperioodil alates 2021. aastast. Kas Eesti võtab kasutusele Kogukonna juhitud kohaliku arengu meetodi ehk multifondid? Taotleme läbirääkimistel kohalikele kogukondadele lisaks maaelu- ja kalanduspoliitikale suuremat otsustusõigust ka sotsiaal- ja regionaalpoliitikas.

[Eesti Leader Liidu põhikiri](#)

Dokumendid

Majandusaasta aruanded:

- ➔ [Majandusaasta aruanne 2015](#)
- ➔ [Majandusaasta aruanne 2016](#)
- ➔ [Majandusaasta aruanne 2017](#)
- ➔ [Majandusaasta aruanne 2018](#)

Tegevuste ülevaated:

- ➔ [Ülevaade Eesti Leader Liidu 2015. aasta tegevustest](#)
- ➔ [Ülevaade Eesti Leader Liidu 2016. aasta tegevustest](#)
- ➔ [Ülevaade Eesti Leader Liidu 2017. aasta tegevustest](#)
- ➔ [Ülevaade Eesti Leader Liidu 2018. aasta tegevustest](#)
- ➔ [Ülevaade Eesti Leader Liidu 2019. aasta tegevustest](#)

Üldkoosolekud, juhatuse koosolekud, töörühmade koosolekud

- ➔ [protokollid ja memod](#)

Esindamine

Eesti Leader Liidu esindajad komisjonides:

Valdek Haugas	Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu (PMAN); MAK 2014-2020 juhtimiskomisjon; <u>PõKa 2030</u> ; Strateegia Eesti 2035; ; ÜPP strateegiakava 2021-2027 juhtkomisjon ja 2 töörühma
Silva Anspal	<u>PõKa 2030</u> asendusliige
Rafel Milerman	MAK 2014-2020 seirekomisjon
Kristiina Tammets	<u>ELARD</u> asepresident kuni 2019; <u>Rural Networks' LEADER/Community-Led Local Development permanent subgroup</u>
Reet Kokovkin	Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 seirekomisjon
Tiina Ivask	PRIA klientide nõukoda
Kadri Tillemann	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
Triin Kallas	<u>Kodanikuühiskonna programm 2021- 2030</u> ; <u>Rural Networks' Assembly</u> ; #kuidasmekestame

Kohtumised 2018-20

Leader tegevusgruppide tegevuspõhimõtteid ja Kogukonna juhitud kohaliku arengu meetodit tutvustavad kohtumised, ühiste kavatsuste kokkuleppe ettevalmistamine:

Partner/koht/asutus	Aeg	Liitu esindasid
Eesti Külaliikumine Kodukant	20. märts 2018	Haugas, Tammets, Kallas
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	29. märts 2018	Tammets
Kalanduse algatusrühmad	12. aprill 2018	Haugas, Tammets, Kallas
MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused	12. aprill, 19. aprill	Haugas, Tammets, Kallas
Rahandusministeerium, riigihalduse minister	24. aprill 2018	Haugas, Õmblus, Kallas
Riigikogu maaelukomisjon	07. mai 2018	Haugas, Tammets, Kallas
Maaeluminister	14. mai 2018	Haugas, Tammets, Kallas
Rahandusministeerium, asekanstler	15. mai 2018	Haugas, Tammets, Kallas
Eesti Linnade ja Valdade Liit	18. juuni 2018	Haugas, Tammets, Kallas
Rahandusministeerium, regionaalarengu osakonna juhataja	5. juuli 2018	Haugas, Kaljuste, Kallas
Maaeluministeerium	17. detsember 2018	Haugas, Kallas
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Eesti Külaliikumine Kodukant	9. jaanuar 2019	Haugas, Kallas
Riigikogu Reformierakonna fraktsioon	16. jaanuar 2019	Haugas, Milerman, Kallas
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	21. jaanuar 2019	Haugas
Sotsiaalministeeriumi asekanstler	11. veebruar 2019	Haugas, Kallas
Rahandusministeerium, regionaalarengu osakonna juhataja	20. veebruar 2019	Haugas, Kallas
MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused	20. veebruar 2019	Haugas, Kallas
Maaeluministeerium	5. märts 2019	Haugas, Tammets, Kallas

Ühiste kavatsuste kokkulepe
kogukonna juhitud kohaliku arengu meetodi rakendamiseks
Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondide toel

Kohtumised 2018-20 (järg)

Partner/koht/asutus	Aeg	Liitu esindasid
Vabaühenduste Liit	28. märts ja 22. oktoober 2019	Kallas
Rahandusministeerium / Riigikantselei	8. aprill 2019	Haugas, Kallas
Sotsiaalministeerium	8. aprill 2019	Haugas, Kallas
Kodanikuühiskonna Sihtasutus	24. aprill 2019	Kallas
Maaeluministeerium	13. mai, 7. oktoober ja 19. detsember 2019	Haugas, Kallas
Siseministeerium	23. mai 2019	Kallas
Maaeluministri nõunik	3. juuni 2019	Haugas, Kallas, Kannike, Pärtel
Riigikogu maaelukomisjon	14. oktoober 2019	Haugas, Kallas

Eesti Leader Liidu rahvusvahelised koostööprojektid

<https://accessr.eu>

Maapiirkonna elanike juurdepääs teenustele

Osalevad Prantsusmaa, Hispaania, Rumeenia, Ungari ja Eesti

2018-21

Maapiirkonna elanike juurdepääs teenustele

Koolitused, Access'r projekti tulemuste levitamine

Erasmus+
2019-21

<https://rural-interfaces.eu/>

loob 40 MAPi (Multi-Actor Platform), mis ühendavad maapiirkondade inimesi, teadlasi ja otsustajaid

Horizon 2020
2019-22

Eesti Leader Liidu (kaas)korraldatud sündmused 2018-20

Sündmus	Aeg	Koht
LEADER/CLLD Seminar "Kogukonna juhitud kohalik areng Euroopas ja Eestis 2021-2027"	17. mai 2018	Maaeluministeerium, Tallinn
Arvamusfestivali Ääreala arutelu "Eurotoetuste vähenemine – väljakutse kogukondadele"	10. august 2018	Paide, Järvamaa
Piirkondlik seminar Saaremaa ja Hiiumaa partnerorganisatsioonidega	24. september 2018	Aste, Saaremaa
Piirkondlik seminar Kagu-Eesti partnerorganisatsioonidega	16. oktoober 2018	Taevaskoda, Põlvamaa
Piirkondlik seminar Ida- ja Lääne-Virumaa partnerorganisatsioonidega	21. november 2018	Kiviõli, Ida-Virumaa
LEADER visioonikonverents „Kuidas kohapeal arukalt otsustada?“	5. detsember 2018	Jänedas, Lääne-Virumaa
Eesti Leader Liidu arengupäevad	12.-13. detsember 2018	Pärnu
Piirkondlik seminar Järvamaa ja Raplamaa tegevusgruppidega	10. jaanuar 2019	Narva-Jõesuu, Ida-Virumaa
Piirkondlik seminar Harjumaa partnerorganisatsioonidega	23. jaanuar 2019	Saku, Harjumaa
Maal elamise päeva infoüritused	22. aprill, 30. aprill, 3. mai 2019	Viljandi Kõmsi Jänedas
XIII Eesti Külade Maapäev	26.-28. juuli 2019	Räpina
LEADER suveseminar	14.-15. august 2019	Toila
Rahvusvaheline Leader tegevusgruppide konverents LINC 2019	10.-12. september 2019	Pärnu, Pärnumaa, Läänemaa ja Mulgiimaa
Maal elamise päev	28. september 2019	üle Eesti
CLLD põhimõtete seminar ministeeriumiametnikele	8. november 2019	Rahandusministeerium
LEADER koolitus- ja infopäevad	25.-26. november 2019	Jänedas
Väljasõiduseminar kogukonna juhitud kohalikust arengust "Tegijatelt otsustajatele"	29. november 2019	Lootuse küla, Harjumaa
LEADER / CLLD Euroopa kogemuste tutvustamise seminar ametnikele	29. jaanuar 2020	Rahandusministeerium

TEGIJATELT OTSUSTAJATELE

väljasõiduseminar kogukonna
juhitud kohalikust arengust

29. NOVEMBER 2019
LOOTUSE KÜLA,
HARJUMAA

CLLD seminarid

8. ja 29. novembril 2019

Osalesid:

- * Maaeluministeerium
- * Rahandusministeerium
- * Sotsiaalministeerium
- * Kultuuriministeerium
- * Keskkonnaministeerium
- * Siseministeerium
- * Riigikantselei

Liikmetele

- ▶ Tegevusgruppide uue perioodi ruumimustri arutelu alates 2019 aprillist
- ▶ Projektinäidete esitamine ELARDi juubelitrukisesse
- ▶ Rahuloluküsitlus novembris 2018 ja enesehindamine novembris 2019
- ▶ Sisend ÜPP strateegiakava LEADER tööühma koosolekuteks detsember 2019 - märts 2020

Meedia

Olulisemad meediakajastused:

- ➔ **Reporteritund Vikerraadios:** Kuhu on läinud LEADER-meetme maaelutoetused? 19. juuni 2018
- ➔ **Arvamusfestival Paides:** Eesti Leader Liidu korraldatud arutelu "Eurotoetuste vähenemine - väljakutse kogukondadele"
- ➔ **Koostööleppete allkirjastamine:** Kolm suurt organisatsiooni soovivad ühiselt maaelupoliitikat kujundada - Delfi uudis 04.12.2018
- ➔ **Saarlane üritab pöörata poliitikuid multifondide usku** — Saarte Hääl, 13.02.2019
- ➔ **Eesti Leader Liit** — ajakirja Hea Kodanik talvenumber 2020, lk 40-41

VABAÜHENDUSTE LIIDU LIIKMED

Kogukondade ühendamise, regionaalpoliitika toetamise ja maaelu hoidmisega tegeleva esindusorganisatsiooni tegemistest rääkis tegevjuht TRIIN KALLAS.

Eesti Leader Liit

Miks ja kuidas ühingu loodi?

Eesti Leader Liit asutati 19. märtsil 2012 viie Leaderi tegevgrupi algatusel. Meie liikmeteks olid MTU-d on kõik tegevuskaare, vähemalt aastast 2006. Üks pea tunnetati vajadust esindusorganisatsiooni järele, milleks algusaastat kuni liidu loomiseni oli mittemoelne Leaderi loomine.

Kuidas teid läheb? Milline on hetkeseis teie valdkonnas?

Liidu jaoks on praegu väga intensiivne tööperiood, kuna eurotoetusi jagatakse perioodide kaupa ning hetkel on lõppevas 2014-2020 toetusperiood. Osaleme mitme strateegiakava koostamises, olene Maaluministeriumi partner Leaderi määruse uuendamisel ja peame läbima ühiselt nii poliitiliste kui ka valitsusastutestega, et Leaderi lähenemist tulevikus ka teistele valdkondadele laendada.

Paljude teistes Euroopa riikides on juba sel perioodil Leaderi asemel CLLD programm ehk Community Led Local Development — kogukonna juhitud kohal

lik areng. See tähendab, et lisaks Euroopa Põllumajandusfondile ja Kalandusfondile rakendatakse kogukonnametodeid ka Euroopa Regionaalarengu- ja Sotsiaalfondide vahendite kasutamisel. Eri struktuuride vahendite osaline koostamine ühte fondi, mis on mõeldud arendama maaelu, võimaldab seni peamiselt keskse suunatud vahendite paindlikumat ja eesmärgipärasemat kasutamist vastavalt piirkondlikele strateegiale ning toob otsustamise inimestele lähemale.

Oleks aeg Eestiski loobuda hoiakust, et maaelu on ainult põllumajandus ja kaladus või et ainult Tallinnas ja keskalet saab tulla ja ettevõtteid otsustid teha. Eesti on väike küll, aga siiski piisavalt mitmekesine, nii et sageli "ühe puuga" otsused kõigile ei sobi. Kui kohalike rohkem usaldada, saab kvaliteetsemad otsused.

Meie peamine missioon on näidata, kui palju on kogukonnad osanud selle suhteliselt väikese toetusrahaga korda saata (vt projektide kaarti maainfo.ee/index.php?page=3520). Näiteks uusi töökohi lubati luua umbes 200, tegelikult on neid enne perioodi lõppu loodud juba üle 500. Lisanduvad säilitatud töökohad, uued ideed

ja koostöövõrgustikud, mis toetavad maal elamist ja toimetulekut, nt piirkondlikud kaubamärgid Üna Mekk Virumaal, Rohelise Põlvamaa, Saaremaa Eluine Toode, Läänemaa Toit, kohatundusvõrgustikud Romantiline Rannate, Virumaa Süda, Looe-Eesti jms. Leaderist on välja kasvanud kohalikele ja avatud talude piir, praegu näeme koos küllakumise Kodakant vaeva, et käima saada ka maal elamise päev, mis keskendub kohalikele teenustele ja võimalustele elada täisväärtuslikku elu väljaspool suurlinna.

Kuidas ühingu eesmärgid ellu viiakse? Milliseid ressursse selleks vajab?

Eesti Leader Liit ise on pisike — üks palgaline töötaja ja seitsmeliikmeline juhatus —, nii et meil on peamiselt koordineeriv roll. Tõelised ressursid peituvad võrgustikus: meie liikmeteks olevates vabaühendustes, keda on kokku 20, ja omakorda nende liikmetes, kelleks on iga piirkonna ettevõtteid, omavalitsuse ja vabakonna esindajad. Juriidilistest isikutest liikmed on Leaderi võrgustiku hetkel 1757, igati

taga omakorda suur hulk tegelikke inimesi ja tegetsejaid.

Mõnikord võrreldakse meie tegevusgruppe maakondlike arenduskeskustega ja emalt rääkides neil tõesti teatar sarnasus on, mõlemad ja tegelevad oma piirkonna arendamisega. Aga siin on üsna erinev, lihtsustatult võiks seda võrrelda okkorranga, kui kusagil on tekkinud probleem liigse prügi, Riigile toetava arenduskeskuse lahendus on koristaja palkamine. Leaderi lähenemiseis on korraldada koristustalad. Inimesed teevad asju vabatahtlikkuse alusel ja nende läbiviimiseks on ette nähtud üsna pisike rahaline toetus, mida Leaderi nimetatakse elavdamiskuludeks.

Muudetakse paljuski mõtteviisi — kes talguet käinud, see ise prahki maha ei viska või koristab oma metsatükki ka edaspidi. Samuti toovad sellised ettevõtmised inimesi kokku, nad suhtlevad, sõbrunevad ja mõistavad üksteist edaspidi paremini. See on uskumatu, kui palju eelarvamusi ja väärteid võib ühe päevase maakohta aegade jooksul koguda.

Lisaks muudugi projektitoetused, mida iga piirkonnas tegetseja saab taotleda tulla — selleks ei pea olema tegevusgrupp liige — ja mille menetlemiseks on väga ranged reeglid. Rõhutan seda, kuna puitu üsna sageli kokku eelarvamusega, et raha jagatakse "omadele". Kindlasti ei saa hindajate hulgas olla neid, kes on toetuste seadust, samas aga on hindajad kohalikud, kes oskavad ja inimesi tunnevad, nii et "naabrivähe" kõigi projektide tegeliku siu ja teostamise üle on täielik.

Kellele ja millist kasu teist on? Kuidas seda kasu mõõdate?

Leader kasvatab kogukondade initsiatiivi oma probleemidele lahenduste otsimisel, soovib koostööd ja innovatsiooni. Algses lähenemises projektitoetuste hulgas on selliseid, mille jaoks riiklike toetuskeemide väljatöötamiseks joutakse alles aastaid hiljem (digiteerimine, kiire internet ja muu selline) või mis on nii unikaalsed, et teiste programmidega ei sobigi. Riiklike ettevõttevõrgustike reeglid lähtuvad enamasti linapiirkondade võimalustest ja käivad mikroettevõtjate üle joo.

Projektidest on esikohal investeeringutoetused maaetevõituse arendamiseks, samuti elujõulise kogukonna ja moorte-

valdkonna projektid ning kohaliku toidu või turismi edendamisele suunatud võrgustike toetamine.

Viimastel aastatel on märgatavalt suurenenud nende projektitoetuste hulk, mis ei ole Põllumajandusfondi jaoks prioriteet, nt sotsiaalvaldkond (hooldedkodud, arstikeskused, teenused eakatele ja erivajadustega inimestele), kogukonna turvalisus (vabatahtlikud päästjad), keskkond ja haridus, alternatiivenergeetika.

Kas ja kuidas olete koostöös joudnud paremate tulemusteni, kui oleksite üksi toimetades joudnud?

Meie kõige olulisem koostööpartner on küllakumise Kodakant, kellega koos teeme juba nimetatud maal elamise päeva. Osalemine ka nende eestvedamisel välja antava aasta küla tiitli hindamiskomisjonis ning suvisel suurüritusel Maapäeval ja selle manifesti koostamises. Samuti on meil edinevat aastat kolmepoolne ühiste kavatsuste koostöölepe koos Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga.

Maaelupoliitika seotud üritustel istume sageli kõrvuti ja toetame üksteist püüdlusi. Tundub, et maaelu teemad on viimase aastaga üldiselt olulisemalt poliitilise areenile, ehk on selles ka meie ühise pingutuse vilju. Eesmärk on jõuda kõikides poliitilistes "rural proofing"-põhimõtte rakendamiseni. See tähendab, et iga poliitilise otsuse korral tuleb läbi kaaluda ka see, kuidas see mõjutab regionaalseid aspekte — umbes naga keskkonnamõju hindamine maainimese olukorda silmas pidades.

Mis on olnud suurim õnnestumine ja kuidas selleni jõudsite?

Saavutuste hulka saab lugeda poliitiliste ja ametnike parema arusaamise sellest, mis kogukonnametod üldse on. Kui eelmise finantsperioodi vahetusel ehk loodeti, et Maaluministeriium suhtleb teiste ministritega ja osaleb ka Leaderi eelalgu, siis nüüd olene oljad enda käte võtmisest ning suutnud punna mitme ministriarimi esindajad omavahel suhelda. Nende huvi kogukonna kaasamise vastu on suur. Seda toetab ka septembris vastuvõetud dokument "Eesti lähteseisukohad rahastamisp-

rioriteetideks", mille viies poliitikaeesmärk on "kodanikele lähedamem Euroopa", sisuliselt kogukonna juhitud kohalik areng.

Milline on olnud suurim õppetund ja miks?

Kui lähtuda maaelupoliitika kujundamise kogemustest, siis on vahet suurim õppetund see, et initsiatiivi võtmine on väga oodatud ja teretulnud. Ametnikud on avatud ja ootavad head sisendit oma dokumentidesse, aga enamasti ei ole valdkonnas tegetsevatel inimestel aega ja tahtmist oma teadmisi jagada. Tegelikult saab riigi kaugemast inimestest ära hoida, kui mõlemal pool on meel hoida ja usaldust luua. Nii raske kui see ka ei ole, me püüame olla proaktiivsed ja arutada murekohad läbi juba enne, kui meil küsitakse — sest siis on harilikult vastamisega juba väga kiire.

Milliste väljakutsete või võimalustega puutute kokku seoses maaelupoliitilises tegevuses?

Maaelupoliitika eelis on kindlasti tervisekum ja stressivabam keskkond, otsekohesemad inimesed, vähem süüdistusi. Leaderi tegevusgrupp ei saaks mujal tegetse, sest neli on oluline inimesi tunda ja nende lähedal olla. Mõni kui võrgustiku koordineerija jaoks ei ole auhokk iseenesest oluline, aga vahet siiski on liisvõitrukses mu oma kogemus maaelupoliitika ettevõtjana. Väljakutses on ajalukku, mis on seotud sõlmistega kohtumistele üle Eesti, kõige sagedamini küla pealinn. Maaetevõtja jaoks on vähemalt minu kandis suurim probleem tööajapuudus, ei ole lihtsalt kedagi appi võtta.

Mida tahaksite teistmoodi teha? Kellest või millest võiks selle saavutamisel kõige enam kasu olla?

Raske rida. Vahel mõtlen, et meil võiks olla rohkem palgalisi töötajaid — üksi on raske kõike jõuda, hea oleks kiitumisi lihtsustada ja nii edasi. Samas pean ohtlikeks, et meie võrgustiku koostöö inimestest, kes on väga lähedalt tegeliku elu keskel, pole vaja veel rohkem minusuuseid jutustajaid ja ametnikke!

Maaelu tulevikust eest ja nimel!